

ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л.Д. ЮРЧАК (1937 – 2010)

Виповнилося 80 років від дня народження доктора сільськогосподарських наук, алелопата та мікробіолога Л.Д. Юрчак.

Народилася Лариса Дем'янівна 23 серпня 1937 р. у м. Канську Красноярського краю (Російська Федерація).

Після закінчення у 1960 р. біологічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка Л.Д. Юрчак була призначена на роботу в Інститут ботаніки АН УРСР у відділ фізіології рослин. Саме тут на початку 60-х років минулого століття академіком АН УРСР А.М. Гродзинським (тоді ще молодим ученим) було закладено перші підвалини нового наукового напрямку — алелопатії, або хімічної взаємодії рослин, та створено групу науковців-однодумців, до складу якої входила і Л.Д. Юрчак.

Результатом детальних спільних досліджень з А.М. Гродзинським було розроблення одного з перших і універсальних методів в алелопатії — біологічної проби на проростання насіння (1962 р.), яким у подальшому користувалося багато науковців.

У 1965–1971 рр. Л.Д. Юрчак проводила комплексні дослідження фізіологічного, біохімічного та мікробіологічного характеру, зокрема в напрямі вивчення видового складу мікроорганізмів під час розкладання рослинної маси люпину. За результатами власних спостережень вона довела необхідність регуляції строків сівби озимих культур

сидеральними парами для уникнення небажаних впливів проміжних продуктів розкладання люпину на сходи і використання позитивного впливу алелопатично активних речовин. У 1971 р. Лариса Дем'янівна успішно захистила кандидатську, а 2002 р. докторську дисертації.

У подальшому наукові інтереси вченої були пов'язані з дослідженням ролі мікроорганізмів ґрунтовими в різних типах фітоценозів: бобових, квіткових, плодових, кормових і, особливо ароматичних культур. Саме на прикладі ароматичних культур Лариса Дем'янівна комплексно, з екологічних позицій обґрунтувала підхід до вирішення актуальних питань сільського господарства: формування сівозмін, підбір толерантних культур у сумісних посівах, ґрунтовими, керування структурою та функціями ґрунтового мікробоценозу.

Дослідивши окремі ланки всієї взаємодіючої системи рослина — ґрунт — мікроор-

ганізми, Лариса Дем'янівна вивчила фізіолого-біохімічні механізми негативних явищ і розробила оптимальні умови вирощування ароматичних рослин. На всіх етапах онтогенезу вона досліджувала алелопатичні і фітонцидні особливості інтродукованих рослин. Уперше порушила питання про вивчення ароматичних культур у системі їх взаємовідносин з іншими організмами, розкрила причини ґрунтовими під ними та запропонувала способи її подолання. Здобутки наукової роботи Л.Д. Юрчак впровадила у виробництво, налагодивши плідну співпрацю із Золотоніським заводом горілочаних виробів.

Лариса Дем'янівна — автор понад 150-ти робіт, серед них 3 монографії, 1 рекомендація виробництву, 2 патенти.

Л.Д. Юрчак була членом спеціалізованої вченої ради Д 26.371.01 Інституту агро-екології та біотехнології УААН за спеціальністю 03.00.16 — екологія (сільськогосподарські науки); під її керівництвом захищено 3 дисертації (1 після смерті). Вона входила до складу редколегії «Агро-екологічного журналу» та журналу «Інтродукція рослин».

За особистий внесок у розвиток вітчизняної науки Лариса Дем'янівна була нагороджена почесними грамотами Президії НАН України.

**В.А. Вергунов,
В.П. Патица,
академіки НААН
В.В. Волкогон,
член-кореспондент НААН**